

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра фотомистецтва та операторської майстерності

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма
«КІНОТЕЛЕОПЕРАТОРСТВО»

українська мова навчання

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Харків, 2023

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ для студентів першого рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Кінотелеоператорство» спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» / Упорядковано: Тарасов В.В., Демиденко М.В., Коновалов Д.О., Мархайчук Н.В. / ХДАК, 2023.

Упорядники:

Тарасов В.В., кандидат історичних наук, доцент, зав.кафедри ФОМ
Коновалов Д.О., кандидат філософських наук, ст.викладач кафедри ФОМ
Мархайчук Н.В., кандидат мистецтвознавства, доцент, кафедри ФОМ
Демиденко М.В., викладач кафедри ФОМ

ЗАТВЕРДЕЖНО

кафедрою фотомистецтва та операторської майстерності
Протокол № 16 від _« 08 » червня 2023 р.

В.о. зав.кафедри

В.В. ТАРАСОВ

УХВАЛЕНО

радою факультету аудіовізуального мистецтва
Протокол № 1 від _« 23 » серпня 2023 р.)

Голова ради

Наталія МАРХАЙЧУК

ВСТУП

Практична підготовка є обов'язковою складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що забезпечує набуття досвіду професійної діяльності, практичне опанування компетентностями, що сприяють розвитку самостійності, ініціативності, аналітичного мислення та креативності здобувачів. Вона є важливим етапом професійно-практичної підготовки, що формує фахові якості особистості та визначає майбутнє професійне становлення фахівця сфери аудіовізуального мистецтва.

Наскрізна програма практики розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Кінотелеоператорство» підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»; складена відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 року №93 (із змінами та доповненнями), Положення про організацію практик студентів Харківської державної академії культури, з урахуванням робочих навчальних програм обов'язкових дисциплін фахової підготовки для закріплення теоретичних знань та здобуття практичних навичок роботи за фахом.

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що визначає зміст, форми та порядок проведення практичного навчання здобувачів, а також слугує основою для розроблення робочих програм усіх видів практики з урахуванням їхньої специфіки, особливостей баз практики та конкретних умов їх проходження; регламентує мету, зміст, послідовність практик за роками навчання, вимоги до підсумкового контролю та критерії оцінювання результатів навчання. Всі види практик об'єднані у систему, яка забезпечує системність, неперервність і послідовність практичної підготовки, а також формування інформаційної бази для виконання здобувачем першого (бакалаврського) рівня вищої освіти кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Мета і завдання практики визначаються основними положеннями освітньо-професійної програми підготовки фахівців за відповідним рівнем вищої освіти. *Мета* практичної підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавр освітньо-професійної програми «Кінотелеоператорство» полягає в опануванні комплексом методологічних, творчо-виробничих та практичних напрацювань у вирішенні задач професійної діяльності, що пов'язана з:

– участь у розробці, організації та створенні екранних/аудіовізуальних

проектів у кіно, на телебаченні та в цифрових медіа;

- набуттям практичного досвіду творчо-виробничої, операторської, продюсерської діяльності;

- оволодінням сучасними технологіями кінотелевиробництва, відеомонтажу, звукового оформлення та постпродакшну;

- застосуванням баз даних, бібліографічної інформації та аналітичних навичок у галузі аудіовізуального мистецтва;

- створенням авторських творчих проєктів.

Основним **завданням** практики є якісна практична підготовка майбутніх фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, що реалізується через:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань у практичній і творчій діяльності;

- завершення формування набутих загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, що забезпечують успішність професійної діяльності (комунікативних, дидактичних, аналітичних, творчих тощо);

- осмислення практичного досвіду фахівців провідних підприємств, студій та установ галузі, де проводиться практика, та оволодіння сучасними формами організації аудіовізуального виробництва.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Види та терміни практик здобувачів освітнього ступеня бакалавр освітньої програми «Кінотелеоператорство».

Основні види практик: навчальна, виробнича, переддипломна, що є взаємодоповнюючими елементами системи практичної підготовки здобувачів вищої освіти, реалізуються як компоненти педагогічної практики та практики за фахом.

Відповідно до освітньої програми навчальним планом передбачено проходження наступних практик:

Семестр	Назви практики	Вид практики	Кредитів ECTS	Форма контролю
2	Пленерна	навчальна	3	Диф. залік
4	Асистентська (операторська)	навчальна	3	Диф. залік
6	Виробнича	виробнича	3	Диф. залік
8	Переддипломна	виробнича	3	Диф. залік

1.2. Базы практик.

Здобувачі вищої освіти мають можливість проходити усі види практик на базах практики ЗВО, в партнерських організаціях, з якими укладено угоди про співробітництво, в інших закладах відповідно до цільового договору здобувача (за наявності), на випусковій кафедрі. З дозволу кафедри студенти можуть самостійно визначати для себе базу проходження практики за умови, що вона відповідає встановленим вимогам для проходження визначеної практики.

Керівників від баз практики призначає керівник або відповідальна особа баз практики з числа провідних фахівців, які мають відповідну кваліфікацію та здані забезпечити виконання здобувачами програми практики. В обов'язки керівника практики від бази практики входить:

- інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлення здобувачів з правилами внутрішнього розпорядку, структурою та діяльністю установи / підприємства;
- консультування з професійних питань, сприяння набуттю практичних навичок;
- контроль за виконанням завдань практики та їх якістю;
- оформлення звітної документації (щоденник практики здобувача, відгук-характеристика), участь в оцінюванні результатів практики.

1.3. Відповідальність за організацію практик та їх методичне забезпечення.

Відповідальним за організацію і проведення практики на факультеті є декан та випускова кафедра.

Декан факультету:

здійснює координацію між керівником практики від Академії, керівниками практики від кафедри та базами практик;

здійснює контроль за організацією та проведенням практики кафедрами, за потреби координує взаємодію між кафедрами та базами практики;

готує документи до наказу про направлення студентів на практику із зазначенням баз та керівників практики;

організує проведення зборів студентів з питань практики за участю керівників практики від кафедри;

контролює проведення підсумків практики на кафедрах, візує звітну документацію;

подає до навчального відділу зведений звіт про проведення практики на факультеті з пропозиціями щодо вдосконалення її організації.

Випускова кафедра:

здійснює повне навчально-методичне забезпечення та контроль за виконанням програми практики;

розробляє та затверджує календарний план проходження практик на поточний навчальний рік;

розподіляє здобувачів освіти за базами практик, узгоджує призначення керівників практики від кафедри;

забезпечує здобувачів освіти необхідною документацією: робочою програмою практики, методичними вказівками, щоденниками та зразками звітних документів (див. Додатки);

підтримує зв'язок із керівниками практики від підприємств (установ, організацій), консультує їх щодо вимог до практичної підготовки студентів;

здійснює постійний моніторинг виконання здобувачами освіти програми практики та календарного графіку;

заслуховує підсумкові звіти керівників від кафедри на засіданні кафедри, аналізує відгуки баз практики та розробляє рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу й наскрізної програми практики.

1.4. Дистанційне проведення практик.

У процесі організації практики в період військового стану та/або у випадку виникнення інших форсмажорних обставин (карантин тощо) може бути застосована *дистанційна форма* організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка передбачає використання засобів та технологій дистанційного навчання.

У цьому випадку керівники практик вносять корективи в змістове наповнення програм практики відповідно до умов організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, визначаються з пакетом звітної документації, формою, процедурою та критеріями захисту результатів проходження практики.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИК

2.1. Розподіл здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр освітньої програми «Кінотелеоператорство» за базами практики та призначення керівників практики кожному здобувачеві здійснюється кафедрами, відповідальними за проведення практик, і узгоджується з відповідальними особами на початку навчального року. Здобувач вищої освіти може

самостійно (за згодою кафедри) обрати базу практики, угодивши це з обраною установою у письмовій формі (оформлення договору). До початку практики керівник практики від кафедри проводить інструктаж (у тому числі з техніки безпеки та охорони праці), де ознайомлює здобувачів вищої освіти з питаннями, що стосуються організації і проходження практики, форми звіту, переліку звітної документації тощо.

2.2. Документообіг практик.

випускова кафедра:

- затверджений план проходження практик, призначення керівників практик та закріплення здобувачів освіти за відповідними базами практик;

- направлення на практику (для виробничої практики);
- звіт кафедри про проведення практик за навчальний рік.

документація здобувача:

Для пленерної практики:

- письмовий звіт про проходження практики;
- заповнений щоденник практики;
- творчий звіт у pdf-форматі або у форматі презентації;
- відео- або фото звіт (скріншоти); робочі матеріали (семестр 2);

Для асистентської (операторської) практики:

- письмовий звіт про проходження практики;
- заповнений щоденник практики;
- творчий звіт у форматі презентації (семестр 4);
- матеріали / екранний продукт (відповідно до завдань практики).

Для виробничої практики:

- письмовий звіт про проходження практики;
- заповнений щоденник практики;
- творчий звіт у форматі презентації (семестр 6);
- екранний твір (операторський шоурил);

Для переддипломної практики:

- письмовий звіт про проходження практики;
- заповнений щоденник практики;
- матеріали кваліфікаційної роботи, передбачені програмою практики (семестр 8).

Пакет документів з практики зберігається на кафедрі протягом п'яти років.

2.3. Оцінювання практики.

Контроль та оцінювання проходження практичної підготовки здобувачами освіти за ОП «Кінотелеоператорство» відбувається у формі

диф.заліку.

Оцінка з практики має враховувати рівень теоретичної і практичної підготовки майбутнього фахівця, якість виконання завдань практики, ступінь оволодіння вміннями і навичками, творчий підхід, якість оформлення документації та своєчасність її подачі, готовність до написання кваліфікаційної роботи тощо.

Практикант зобов'язаний повністю виконати завдання, передбачені програмою практики, дотримуватися правил трудового розпорядку, нести відповідальність за виконану роботу, відвідувати вчасно базу практики та вести необхідну документацію.

По закінченні практики здобувачі надають звітну документацію на кафедру.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри.

2.4. Обов'язки та права практиканта.

Здобувачі вищої освіти під час проходження практики зобов'язані:

- отримати від керівника практики всі необхідні документи, ознайомитися із метою та завданнями практики;
- суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- своєчасно подавати керівникові практики результати роботи;
- вести облік виконаної роботи у Щоденнику практики (записи підтверджуються керівниками практики від кафедри та від бази практики);
- своєчасно подати на кафедру звіт про виконання індивідуальних завдань на практику за встановленою формою і захистити його перед кафедральною комісією.

Студенти несуть повну відповідальність за виконання програми практики.

Зміна терміну проходження практики з поважних причин або продовження терміну практики здійснюється за рішенням кафедри, узгодженим з деканатом і затверджується наказом по академії.

2.5. Обов'язки керівників практики від кафедри:

- на початку практики проводить інформаційні збори на яких інструктує студентів з техніки безпеки, ознайомлює з порядком отримання документації (програми, щоденники, індивідуальні завдання, тощо), перелік яких встановлюється у наскрізній програмі практики;
- для своєчасної організації і забезпечення виконання завдань практики в необхідному обсязі, до початку практики складає і доводить до

відома колег розклад роботи студентів-практикантів;

- надає консультації з питань, передбачених програмою практики;
- здійснює загальне керівництво практикою, несе відповідальність за дотримання чинних нормативних вимог;
- періодично інформує завідувача кафедри про перебіг практики та надає пропозиції щодо її вдосконалення;
- у складі комісії бере участь у прийнятті заліку з практики;
- готує і подає до деканату пакет документів, що характеризують результати практики, складає і доповідає на засіданні кафедри звіт керівника за результатами практики із зауваженнями та пропозиціями щодо її поліпшення.

РОЗДІЛ III. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

ПЛЕНЕРНА ПРАКТИКА

Тема 1. Світловий дизайн ландшафту. Динаміка природного світла. Особливості зйомки в «золоту» та «синю» години. Жорстке полудневе світло як графічний інструмент. Робота з контрольним та боковим освітленням. Суб'єктивна топографія в пейзажі.

Тема 2. Урбаністичний простір та архітектурна форма. Геометрія міста, лінійний та тональний ритми. Текстури міського середовища. Метод типології у фотографії (аналіз архітектурних елементів). Street-photography та візуальна антропологія (бажано на тему «людина у місті»).

Тема 3. Вуличний портрет. Взаємодія людини та середовища. Психологічний та екологічний портрет на пленері. Використання арок, під'їздів, затінених зон як рефлекторів чи дифузорів. Співвідношення фігури та фону, концепт поглинання простором або домінування в ньому.

Тема 4. Мікросвіт, фактура та знайдені об'єкти. Макробачення та абстракція в реальності. Випадковий натюрморт на пленері (found objects як готові художні висловлювання). Робота з глибиною різкості для ізоляції об'єкта від фону.

АСИСТЕНТСЬКА (ОПЕРАТОРСЬКА) ПРАКТИКА

Тема 1. Організація роботи оператора та асистента оператора. Ознайомлення зі структурою роботи на знімальному майданчику. Розподіл обов'язків між оператором та асистентом оператора. Вимоги до техніки безпеки, охорони праці та виробничої дисципліни. Організація знімального процесу в умовах навчальної лабораторії та натурної зйомки.

Тема 2. Підготовка операторського сетапу та технічне забезпечення зйомки. Підготовка камери, оптики, акумуляторів, карт пам'яті, штатива, стабілізації, базового світла та допоміжного обладнання. Встановлення камери, підбір оптики, перевірка експозиції, фокусування, балансу білого, параметрів запису. Основні принципи роботи з природним і штучним освітленням.

Тема 3. Виконання індивідуального практичного завдання

Тема 4. Підсумково-звітні процедури практики. Оформлення щоденника практики. Підготовка звіту. Подача скріншотів зі знімального процесу або фрагмента відеоматеріалу. Аналіз виконаної роботи та захист результатів практики у формі диференційованого заліку.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Тема 1. Дослідження операторських шоурілів і формування візуальної мови. Перший етап практики присвячено аналітичній роботі, необхідній для створення професійного операторського шоурілу. Студенти вчаться системно знаходити шоуріли операторів на платформах Vimeo, YouTube, Instagram, персональних сайтах та агентських сторінках, а також визначати, які саме шоуріли є релевантними для обраного кар'єрного напрямку (ігрове кіно, документальне кіно, реклама, музичне відео, репортажі, аудіовізуальний контент).

У процесі моніторингу студенти формують базу референсів (moodboard / reference folder), роблять порівняльний аналіз конкурентного середовища та визначають власну траєкторію розвитку: яку візуальну мову вони хочуть розвивати, які задачі (місто/простір, портрет/тіло, рух/спостереження, фактура/світло) стануть основою їхнього шоурілу. Результатом має стати сформований покадровий план шоурілу: цільова аудиторія, орієнтовна тривалість, набір візуальних принципів і рішень.

Тема 2. Творчо-виробничий процес створення шоурілу. Другий етап зосереджений на практичному створенні операторського шоурілу — від концепції до зйомок. Студенти розробляють структуру майбутнього шоурілу як цілісної роботи: визначають, які саме сцени й типи матеріалу мають бути використані (місто/простір, портрет, рух камери, атмосфера, деталі), і за якими принципами вони працюватимуть разом як одна візуальна система.

Тема 3. Підсумково-звітні процедури практики та презентація шоурілу. Завершальний етап передбачає систематизацію виконаної роботи, оформлення обов'язкової документації та підготовку проєкту до захисту. Студенти оформлюють щоденник практики та звіт, у яких фіксують етапи роботи над шоурілом: дослідження референсів, формування візуальної концепції, зйомки, підготовку матеріалу, монтажні версії та фінальні рішення. У щоденнику зазначаються виконані завдання, здобуті навички, труднощі й способи їх подолання, а також короткі висновки щодо того, як змінювалось бачення власного операторського стилю. Звіт містить узагальнений опис проходження практики, перелік виконаних робіт, аналіз творчих і технічних рішень, а також обов'язкові додатки: посилання на фінальний шоуріл, скріншоти кадрів, розкадрування/референси, структуру шоурілу та короткий операторський statement.

Окремо наголошується на дотриманні принципів академічної доброчесності: неприпустимості плагіату та підміни авторства. Усі подані в звіті матеріали мають бути створені студентом у межах практики, із коректним зазначенням джерел музика чи відеорахівів. Підсумком практики є **захист операторського шоурілу** як професійного продукту: студент презентує логіку своєї візуальної мови, структуру шоурілу та аргументує власні творчі рішення.

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Тема 1. Аналіз стратегії і тактики процесу виробництва дипломного проєкту. Творчо-виробничий процес як поєднання творчості та виробництва). Творчо-виробничий процес як поєднання творчості та виробництва. Техніка безпеки та охорона праці під час виробництва авторського мистецького проєкту. План-графік творчо-виробничого процесу як документ, що регламентує час, необхідний для творення авторського мистецького проєкту в матеріалі при певному заданому рівні якості.

Тема 2. Візуальний концепт проєкту. Аналіз вибору технологій та візуальних засобів виразності. Вибір засобів художньої виразності та

технологій виробництва. Визначення естетичної якості авторського мистецького проєкту та аналіз результативності етапів виконання. Кошторис проєкту.

Тема 3. Пояснювальна записка. Аналіз вибору теми та матеріалу для кваліфікаційної роботи. Шляхи реалізації авторського задуму / концепції. Аналіз технічних засобів реалізації творчого задуму. Показники придатності кваліфікаційної роботи. Аналіз співвідношення задуму і результату авторського мистецького проєкту.

Тема 4. Підсумково-звітні процедури практики. Оформлення документації практики. Академічна доброчесність (плагіат, фальсифікації в аудіовізуальному (фото-, відео-) виробництві). Підготовка до звіту з практики. Передзахист кваліфікаційної роботи та подача кваліфікаційної роботи до екзаменаційної комісії. Процедура і порядок захисту кваліфікаційної роботи з використанням дистанційних технологій.

РОЗДІЛ IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Аліфанов О., Десятник Г. Основи операторської творчості. Теоретичні та історичні аспекти. Київ : КНУ, 2016.
- Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. С. 70.
- Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник. – 2-ге вид. К.: Альтерпрес, 2012. С.316-321.
- Байкеніч Г., Охрімчук О. Революція в музеї : посібник щодо оновлення змісту експозицій шкільних музеїв. Дніпро: ЛПРА, 2021. 188 с.
- Березнюк Т. Особливості та специфіка побудови інтерактивних музейних експозицій. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музеєзнавство і пам’яткознавство. 2018. Вип. 1. С. 48–55.
- Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
- Горпенко В. Архітектоніка фільму: в 5т. м: КДІТМ, 2000.
- Горпенко В. Кінематографічна специфіка кольору. Київ: ДІТМ, 1999. 22 с.
- Горпенко В. Колорит в кіно- та телемистецтві. Київ: ДІТМ, 1998. 33 с.
- Горпенко В. Телевізійна специфіка кольору. Київ: ДІТМ, 1998. 17 с.
- Десятник Г. Від задуму до екрана. Київ : КНУ, 2015. 226 с.
- Канівець І. Варіативність у кіно як відповідь на виклики пост модернізму. Вісник НАКККиМ: 2015. № 1. М. 136-141.
- Кордун В. Зображальна мова оператора кіно і телебачення. Київ : Видавець Чабаненко Ю.А., 2010. 156 с.
- Кордун В. Зображальна мова оператора кіно і телебачення. Київ : Чабаненко Ю.А., 2010. 156 с.
- Марченко С. Розкадровка як мистецький твір. Кіно-Театр. 2000. № 3. С. 58-59.
- Міщенко М. М. Сучасне фотомистецтво України: соціальний досвід та нові художні рішення. Вісник Національного технічного університету ХПІ. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства, 2014 (37), 27-33.
- Обладнання експозиційних і фондових приміщень природничого музею. Методичні рекомендації. Львів, 1998. 12 с.
- П’ятницька В. Основи наукових досліджень у вищій школі / В. П’ятницька, І. Позднякова К.: Центр навч. літ-ри, 2003. 116 с.

Чміль Г. П. Екранна культура: плюральність проявів / Г. П. Чміль; Харк. держ. пед. ун-т ім. Сковороди. Х.: Крок, 2003. 336 с.

André Bazin. What Is Cinema? University of California Press, 2005.

Audio-Vision: Sound on Screen Columbia University Press, 1994.

Bill Nichols. Introduction to Documentary. Indiana University Press, 2017.

Blain Brown. Cinematography: Theory and Practice: Image Making for Cinematographers and Directors. Focal Press, 2016.

Bruce Block. The Visual Story: Creating the Visual Structure of Film, TV and Digital Media. Focal Press, 2020.

Cinematography: Theory and Practice: Image Making for Cinematographers and Directors Focal Press, 2016.

Cutting Rhythms: Intuitive Film Editing (2nd Edition) Paperback Routledge, 2015.

David Bordwell, Kristin Thompson. Film Art: An Introduction. McGraw-Hill Education, 2019.

Directing Actors: 25th Anniversary Edition (Creating Memorable Performances for Film and Television) Paperback Michael Wiese Productions, 2021.

Film Art: An Introduction (11th Edition) McGraw-Hill Education, 2016.

Gustavo Mercado. The Filmmaker's Eye: Learning (and Breaking) the Rules of Cinematic Composition. Focal Press, 2010.

How to Write a Movie in 21 Days (Revised Edition): The Inner Movie Method Paperback Harper Paperbacks, 2020.

In the Blink of an Eye: A Perspective on Film Editing (2nd Edition) Paperback Silman-James Press, 2001.

Karen Pearlman. Cutting Rhythms: Shaping the Film Edit. Focal Press, 2016.

Michael Rabiger. Directing the Documentary. Focal Press, 2020.

Sheila Curran Bernard. Documentary Storytelling. Routledge, 2016.

Sidney Lumet. Making Movies. Vintage Books, 1996.

The Filmmaker's Eye: Learning (and Breaking) the Rules of Cinematic Composition Paperback Focal Press, 2010.

The Philosophy of Motion Pictures Wiley-Blackwell, 2007.

The Visual Story, Second Edition: Creating the Visual Structure of Film, TV and Digital Media Paperback Routledge, 2007.

Viki King. How to Write a Movie in 21 Days. HarperCollins, 1988.

Walter Murch. In the Blink of an Eye: A Perspective on Film Editing. Silman-James Press, 2001.